



Hallintovaliokunta

Lausuntopyyntö 17.4.2026

Syyttäjälaitoksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi (HE 52/2026 vp)

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Esityksellä ei muuteta rikosprosessin sääntöjä tai tehdä laajennuksia rikoslakiin, mutta sillä tulee olemaan joitakin vaikutuksia myös Syyttäjälaitoksen toimintaan.

Esitetty tiedonvaihdon tehostuminen ja EU:n laajuisten tietojärjestelmien käyttö mahdollistavat maahantulon yhteydessä henkilön varmemman tunnistamisen. Ulkomaalaisen henkilöllisyyden varmempi ja tehokkaampi selvittäminen voi osaltaan nopeuttaa luvatta Suomessa oleskelevien ja toimivien henkilöiden maasta poistamista, mutta samalla tullaan todennäköisesti paljastamaan myös rikollista toimintaa, kuten maahantulokiellon rikkomisia tai vakavampaakin rikollisuutta.

Nopeutetut menettelyt aiheuttavat aikataulupainetta syyttäjille tilanteissa, joissa rikosprosessi ja maasta poistaminen limittyvät. Tämä edellyttää syyttäjältä tiiviin yhteydenpidon ylläpitämistä poliisiin ja Rajavartiolaitokseen. Vaikka rikosasioiden kokonaismäärän kasvu jäänee esityksen perusteella vähäiseksi, tulee kiireellisten asioiden ja varallaoloaikana käsiteltävien pikahaasteiden määrä todennäköisesti kasvamaan.

Esityksessä ehdotetaan, että oikeusavun saamista rajoitettaisiin menettelyasetuksen mukaisessa kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevassa ensivaiheen viranomaismenettelyssä (Maahanmuuttoviraston / rajaviranomaisen käsittely). Käytännössä asianosainen joutuisi antamaan ensimmäiset, tosiseikkallisesti ratkaisevat selvitykset viranomaiselle ilman avustajaa. Oikeusavun rajaaminen hallinnollisessa



menettelyssä voi lisätä rikosoikeudellisesti relevantisti virheellisiä kertomuksia tai väärennettyjen asiakirjojen käyttöä, ja siten lisätä rikosepäilyjen määrää tilanteissa, joissa oikeusavustaja nykyisin olisi ohjaamassa menettelyä lainmukaiselle polulle.

Syyttäjälaitos kannattaa esitettyä ulkomaalaislain 102 § 2 momenttia, jonka mukaan syyttäjä voi tuomioistuimen ohella pyytää Maahanmuuttovirastolta lausuntoa turvapaikanhakijan luovuttamista koskevassa asiassa. Lausunnossa tulee arvioida, voidaanko rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen toiseen EU:n jäsenvaltioon toteuttaa siten, ettei luovuttamispäätös johda suoraan tai epäsuoraan palauttamiseen vastoin Suomen kansainvälisiin ja unionin oikeuteen perustuvia velvoitteita.

Sampsa Hakala

valtionsyyttäjä

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

